

УДК 657

Костюченко В.М.
доктор економічних наук, доцент
Київського національного торговельно-економічного університету

Малиновська А.М.
студентка
Київського національного торговельно-економічного університету

Мамонова А.В.
студентка
Київського національного торговельно-економічного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ КРИПТОВАЛЮТАМИ

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF TAXATION OF CRYPTOCURRENCIES TRANSACTIONS

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти оподаткування операцій із криптовалютами. Проаналізовано правове регулювання криптовалют та операцій із ними в різних країнах світу. Досліджено податковий режим операцій із криптовалютами різних країн світу. З'ясовано, що оподаткування операцій із криптовалютами у країнах – членах ЄС здійснюється відповідно до законодавства країн Європейського Союзу. Винятком є податок на додану вартість. Розкрито підходи до визначення правового статусу криптовалют та оподаткування операцій із криптовалютами в Україні.

Ключові слова: криптовалюта, операції з криптовалютами, криптовалютний бізнес, правове регулювання, оподаткування операцій із криптовалютами.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты налогообложения операций с криптовалютами. Проанализировано правовое регулирование криптовалют и операций с ними в различных странах мира. Исследован налоговый режим операций с криптовалютами разных стран мира. Выяснено, что налогообложение операций с криптовалютами в странах – членах ЕС осуществляется в соответствии с законодательством стран Европейского Союза. Исключением является налог на добавленную стоимость. Раскрыты подходы к определению правового статуса криптовалют и налогообложения операций с криптовалютами в Украине.

Ключевые слова: криптовалюта, операции с криптовалютами, криптовалютный бизнес, правовое регулирование, налогообложение операций с криптовалютами.

ANNOTATION

The aim of this paper is to consider of theoretical and practical aspects of the taxation of cryptocurrencies transactions. The legal regulation of cryptocurrencies and transactions with them in different countries of the world has been analyzed. The tax regime for cryptocurrencies transactions in different countries of the world has been investigated. It was clarified that taxation of cryptocurrencies transactions in the EU member states is carried out in accordance with the legislation of the countries of the European Union. The exception is the value added tax. Approaches to determining the legal status of cryptocurrencies and taxation of cryptocurrencies transactions in Ukraine are disclosed.

Keywords: cryptocurrency, cryptocurrencies transactions, cryptocurrency business, legal regulation, taxation of cryptocurrencies transactions.

Постановка проблеми. Ера кібереконіміки привела до збільшення грошових потоків в електронній комерції, що сприяло появі нових

цифрових (віртуальних) платіжних засобів. Одним із таких платіжних способів є криптовалюта, явище відносно нове та малодосліджене. Криптовалюта є цифровою (віртуальною) валютою, яка використовується учасниками обороту з метою проведення інтернет-розрахунків, яка захищена від підробки шляхом шифрування даних, які не підлягають дублюванню. Криптовалюта не має фізичного вираження. Її одиницею є «coin» (англ. «монета»).

Криптовалюта випускається безпосередньо в інтернеті та функціонує на основі технології Blockchain. Вона не пов'язана ні з будь-якою звичайною валютою, ні з будь-якою державною валютною системою. Зберігається криптовалюта децентралізовано, шляхом розподілу за електронними криптогаманцями користувачів.

Існує багато видів віртуальних валют, але найпопулярніша сьогодні криптовалюта – Bitcoin (біткоїн). Bitcoin можна обміняти на звичайні валюти в обмінних пунктах, через спеціальні термінали та іншими шляхами. За допомогою Bitcoin можна оплачувати вартість товарів і послуг, здійснювати перекази й інші операції. Bitcoin використовується на фінансових ринках і в реальному секторі. Вартість Bitcoin не є стабільною через те, що становлення курсу криптовалюти залежить від попиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань запровадження і розвитку криптовалюти займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Д. Нікколаї, І. Гусева, Т. Петрова, Р. Прайс, В. Ліхута, А. Каплан, Д. Гадомчський, К. Король, О. Гелетканич, О. Гавриляк, Т. Оттер, та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас є незначна частина публікацій, які містять результати досліджень досвіду різних країн у запровадженні регулювання та оподаткування операцій із криптовалютами.

Мета статті полягає у вивченні досвіду різних країн та України зокрема у питаннях законодавчого регулювання та оподаткування операцій із криптовалютами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реакція на появу криптовалюти у різних країнах була неоднозначною. Деякі особи вважають її розвитком технологічного процесу та «валютою майбутнього», інші з острахом та невпевненістю реагують на такі нововведення. З огляду на витривалість цифрової валюти і постійне зростання популярності на світовій фінансовій арені, уряди в усьому світі розглядають питання її контролю та регулювання.

У звіті юристів Axon Partners та криптовалютної консалтингової компанії ForkLog Research «Правове регулювання криптовалютного бізнесу» наведений аналіз правового регулювання криптовалюти в різних країнах світу [1].

Австралія є країною, яка за невеликий проміжок часу досягла значного піднесення у багатьох сферах її діяльності. Окрема увага приділяється економічному напрямку. Створивши умови для розвитку фінансових компаній та технологічних центрів, уряд країни використовує прогресивні фінансові підходи. Влада Австралії всіляко підтримує використання новітніх технологій у різних сферах державного управління, не винятком є Blockchain. Криптовалюта не вважається фінансовим продуктом, тому не підлягає ліцензуванню. У країні з грудня 2016 року діє Кодекс поведінки для гравців індустрії цифрових валют, який встановлює певні стандарти ведення криптовалютного бізнесу.

У галузі протидії узаконенню (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму через використання цифрових валют активно проводиться вдосконалення законодавчої бази. Міністр юстиції Майкл Кінан наголошував на посиленні дії цього закону та наданні додаткового регулюючого повноваження Австралійському агентству з аналізу операцій і звітності. У середині серпня 2017 року уряд ввів у дію законопроект, який регулюватиме обмін віртуальними валютами в країні, вважаючи, що криптовалюта має бути урегульована на такому ж рівні, як інші валюти [2]. Тож у 2017 році була зроблена двопартійна спроба, щоб Bitcoin запровадити як національну цифрову валюту [3]. Цей крок був здійснений для підтримки конкурентоспроможності в постійно змінній економіці та фінансових технологіях.

Однією зі сприятливих та зручних юрисдикцій для ведення криптовалютного бізнесу вважається Велика Британія. У 2014 році уряд підтвердив, що Bitcoin – це і не валюта, і не гроші, тому криптовалюта не може регулюватися фінансовим законодавством. Таким чином, цифрова валюта і до сьогодні вважається унікальною комбінацією цифр, отриманих у результаті складних математичних обчислень.

У квітні 2016 року було опубліковано план Казначейства стосовно боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму. У документі була висунута пропозиція застосувати законодавство щодо бірж та інших криптовалютних компаній, які здійснюють обмін валют [1]. Уряд Великої Британії прагне урегулювати криптовалютні відносини з метою запобігання злочинному використанню цифрових валют та впровадження інновацій. Так, нещодавно розпочали прийом Bitcoin онлайн-супермаркет Honest Brew та Theatre Tickets Direct, щоб купувати квитки на лондонські концерти West End [4].

Країни – члени Європейського Союзу також входять до списку держав, у яких активно розвивається впровадження цифрових валют. Хоча правила регулювання криптовалюти діяльності не були прийняті ні одним з органів Європейського Союзу, Європейська служба банківського нагляду наголошує, що користувачі не захищені від фінансових втрат під час закриття криптовалютних бірж. У березні 2015 року був опублікований звіт Європейського Центрального Банку (ЄЦБ), в якому цифрові валюти були названі «нестабільними за своєю природою», але такими, що мають потенціал щодо зміни сфери оплати послуг.

Замість терміна «криптовалюта» Європейськими регуляторами використовується термін «віртуальна валюта». При цьому вона розглядається в тому числі і як засіб платежу. Єврокомісія запропонувала встановити додаткове регулювання для криптовалютних бірж і провайдерів криптовалютних гаманців шляхом прийняття директиви [1]. ЄЦБ не підтримував цієї пропозиції, вважаючи визначення криптовалюти недосконалим.

Правове регулювання цифрових валют та операцій з ними проходило в межах політики боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму. Найлояльнішою країною Європи можна назвати Швейцарію, в одному із міст якої жителям дозволено платити податки Bitcoin. В Австрії був відкритий Bitcoin-банк, де можна отримати консультації з питань криптовалют, відкрити гаманець і обміняти євро чи долари на Bitcoin [5].

У США запроваджено найбільші хедж-фонди, біржі та інші компанії, пов'язані з криптовалютою. Правове регулювання використання цифрової валюти доволі складне через особливості правової системи держави. За наявності одночасного федеративного права і права штатів відсутня єдина позиція правового статусу криптовалюти. Діяльність із цифровими грошима повинна бути зареєстрована або підлягає ліцензуванню.

Найпершим з усіх штатів США на законодавчому рівні дозволив використовувати криптовалюту штат Каліфорнія. Введено закон, що дозволяє будь-якій корпорації, асоціації чи

приватній особі в Каліфорнії брати участь в обороті грошей, відмінних від законних платіжних засобів США. У штаті Нью-Йорк ведення такого бізнесу було врегульовано впровадженням BitLicense – ліцензування. У 2016 році отримання ліцензії стало проблематичною процедурою. Близько 26 компаній довгий час очікували підтвердження своїх заявок. Особливе місце у правовій системі США займає судовий прецедент. Якщо на федеральному рівні простежується тенденція уніфікації ставлення до криптовалюти, то на рівні штатів судді розходяться в думках [1].

У вересні 2017 року представники конгресу Blockchain Caucus представили Закон про справедливе оподаткування криптовалюти, який розглядає криптовалюту подібно до операцій з іноземною валютою та дозволяє споживачам робити невеликі покупки з криптовалютою (до 600 доларів) без обтяжливих вимог до звітності [6].

Японія визнана світовим лідером фінтеху та інновацій. Розвиток криптовалютної індустрії не зупинив обвал криптовалютної біржі MtGox. У 2016 році був прийнятий закон, який врегулював діяльність бірж: тепер вони підлягають реєстрації в Агентстві фінансових послуг, яке може здійснювати перевірки такого бізнесу і застосовувати адміністративні заходи щодо нього [1]. При цьому криптовалюта розглядається як засіб обміну.

Сполучені Штати Америки, Велика Британія, Австралія і більшість європейських країн мають сприятливе регулювання криптовалюти. Ці країни розуміють, що цей новий клас активів повинен бути закріплений на законодавчому рівні і мати всі передумови, щоб стати невід'ємним складником світової економіки. Але не всі країни позитивно ставляться до узаконення цифрової валюти. Це зумовлено занепокоєнням із приводу оподаткування, обходу правил валютного контролю, втрати гонорарів для банків і навіть зниження попиту на місцеві валюти. Впровадження правової системи криптовалюти рухається незначними темпами в таких країнах, як Китай, Росія, Еквадор, Болівія, Аргентина.

Незважаючи на те, що у Китаї знаходиться більшість майнінг-пулів, підхід до правового регулювання криптовалютних операцій у цій країні не вироблений. Заборона використання Bitcoin розповсюджується на фінансові установи (банки).

Заборону криптовалюти в 2015 році підтримала майже половина громадян Росії. Правовий статус криптовалюти у країні не визначений, оскільки заяви органів влади мають більш інформаційний характер, ніж нормативний. Лист Федеральної податкової служби став першим офіційним документом, який вносить ясність у позиціонування цифрових грошей та операцій з ними відповідно до законодавства [1]. У 2016 році було прийнято рішення про створення міжвідомчої робочої групи з метою

вироблення єдиної узгодженої позиції щодо юридичної природи криптовалюти і кримінологічних ризиків її обороту.

У деяких країнах використання цифрової валюти офіційно заборонене. Центральний банк Болівії запровадив заборону ще в 2014 році після масового шахрайства та гучного скандалу. У сусідньому Еквадорі із самого початку не вдалося встановити повний контроль та прив'язати курс цифрової валюти до долара США, тож вони визнали Bitcoin незаконним і створили національну криптовалюту [1].

Проаналізувавши розвиток упровадження правового регулювання криптовалюти в різних країнах, спостерігаємо різне ставлення до її правового визнання. Зі стрімким розвитком технічного прогресу використання криптовалюти у світі набирає широких обертів.

Регулятори та платники податків намагаються вирішити проблеми стосовно податкового режиму віртуальної валюти. Зокрема, у поле їх зору потрапляють такі питання, як:

- 1) характер прибутків і збитків, отриманих від транзакцій із Bitcoin;
- 2) час розпізнавання доходів;
- 3) питання оцінки та нестабільності навколо Bitcoin;
- 4) чи є Bitcoin валютою «для податкових цілей»;
- 5) прозорість, відповідність та інформаційна звітність [7].

Податкові служби різних країн визнали цифрову валюту набагато раніше за банкірів та урядовців, запровадивши оподаткування операцій із криптовалютами. У табл. 1 відображено порівняння податкового режиму різних країн світу.

Влітку 2017 року федеральний уряд Австралії усунув подвійне оподаткування для споживачів, які використовують цифрову валюту як засіб оплати. До цього рішення платили податок на товари та послуги (Goods and Services Tax, GST) під час обміну фіатних грошей на цифрові та під час оплати товарів і послуг. Правила оподаткування податком товарів та послуг (GST) не визнавали нові цифрові валюти як нову форму грошей. Це стало рушійною силою фінансового сектору. Рішення уряду про усунення подвійного оподаткування характеризує Австралію як одну з провідних країн, які є «крипто-дружніми» [8].

У Великій Британії операції з використанням криптовалюти підлягають оподаткуванню на будь-які товари або послуги, продані в обмін на Bitcoin або іншу аналогічну криптовалюту. Вартість поставки товарів або послуг, на які повинен стягуватися ПДВ, буде еквівалентна значенню криптовалюти в останній момент укладання угоди [9].

Оподаткування операцій із криптовалютами здійснюється відповідно до законодавства країн Європейського Союзу. Винятком є податок на додану вартість. Європейський Суд (European

Таблиця 1

Порівняння податкового режиму операцій із криптовалютами різних країн світу

Об'єкт оподаткування	Австралія	США	Каліфорнія	ЄС	Велика Британія	Німеччина	Китай
Bitcoin – іноземна валюта, валюта або гроші?	Ні	Ні	Ні	-	-	Ні*	Ні*
Bitcoin – майно / товари / продукти?	Так (податок на приріст капіталу)	Ні	Так	Ні	Так	Ні	Так
Чи є Bitcoin фінансовим інструментом?	Ні	Ні	Ні	-	-	Так (коли торгують)	-
Чи застосовується податок на товари та послуги / податок на додану вартість / податок із продажу?	Так	Так	Так	Ні	Ні	-	-
Чи було звільнено податкове керівництво Bitcoin?	Так	Ні	Так (Податок з продажу)	-	-	Частково	Ні

Джерело: розроблено автором на основі даних [1]

* – може бути не підтверджено або законодавчо не встановлено.

Court of Justice) виніс рішення, відповідно до якого операції з купівлі та продажу Bitcoin за традиційні фіатні валюти не повинні обкладатися податком на додану вартість [10].

У Норвегії, Фінляндії і Німеччині криптовалюта оподатковується податком на приріст капіталу (Capital Gains Tax, GGT) та податком на багатство (Wealth Tax, WT). У Болгарії цифрова валюта розглядається як фінансовий інструмент та обкладається відповідним податком [11]. Тож оподаткування та ліцензування криптовідріжжі обміну вирішуються в індивідуальному порядку кожною з країн.

Наприкінці грудня 2017 року Європейська комісія закликала трьох фінансових регуляторів ЄС терміново оновити фінансові правила, щоб упоратися з нестабільністю криптовалюти Bitcoin, після того як та за рік подорожчала з 1000 доларів до 20 000 [12].

Служба внутрішніх доходів США займається питаннями оподаткування в країні. У березні 2014 року Податкова служба опублікувала керівництво, в якому визначила криптовалюту як власність (property), операції з якою повинні обкладатися податками (в тому числі і майнінг) [7]. Стаття 1031 Податкового кодексу США дозволяла обмінювати «активи схожого типу» без сплати податків, що давало можливість криптовалютним трейдерам, а також торговцям нерухомістю та предметами мистецтва проводити операції без сплати податків. Однак із 1 січня 2018 року після внесення змін до статті 1031 відноситься тільки нерухомість. А визначення «власності» звузилося до «матеріальної власності», під яке ні Bitcoin, ні інші криптовалюти вже не потрапляють. Таким чином, з 2018 року в США усі угоди з обміну однієї криптовалюти на іншу оподатковуються податком [13].

В Японії оподаткування виконується за стандартними правилами, прописаними у податковому законодавстві. Прибуток юридичних осіб у цифровій валюті обкладається податком на

прибуток, дохід фізичних осіб – прибутковим податком.

Сьогодні положення щодо обігу і використання криптовалюти в Україні не визначене законами та нормативно-правовими актами. Із цього приводу заступник голови НБУ Олег Чурій, дав коментар, зауваживши, що визначення такого статусу ускладнюється відсутністю чіткого підходу до класифікації цифрової валюти. Він звернув увагу на країни, де офіційно дозволені операції з цифровою валютою, їх економічну сутність та спосіб оподаткування.

На розгляд до Верховної Ради України були подані два законопроекти про статус криптовалюти. Робоча група у складі народних депутатів І.О. Єфремової, Л.Л. Денісової, І.О. Котвицького, І.П. Рибак, С.М. Войцеховської внесла проект ЗУ «Про обіг криптовалют», ще один варіант законопроекту ЗУ «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» був представлений народним депутатом С.В. Рибалкою. Головною відмінністю представлених проектів законів є різне тлумачення економічної сутності криптовалюти. У законопроекті Єфремової, Денісової та інших криптовалюту визначають як програмний код, що може виступати засобом міни, а у проекті Рибалки криптовалюта – децентралізований цифровий вимір вартості та для цілей правового регулювання вважається фінансовим активом. У табл. 2 представлена порівняльна таблиця цих законопроектів. Слід зазначити, що законопроекти були відправлені на доопрацювання. У подальшому прийняття одного з двох законопроектів створить передумови для розвитку української економіки на базі новітніх технологій, що сприятиме надходженню додаткових високотехнологічних інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку та росту ВВП.

Відхилення законопроектів сприяли тому, що 30.10.2017 р. до Парламенту України було внесено третій законопроект № 7246 про внесення змін у Податковий Кодекс країни,

Таблиця 2

Порівняльна таблиця законопроектів про криптовалюту

Сфера застосування	ЗУ «Про обіг криптовалют»	ЗУ «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні»
Що таке криптобіржі?	Програмний код	Децентралізований цифровий вимір вартості
Що таке криптовалюта для правового регулювання?	Об'єкт права власності, може бути засобом міни	Фінансовий актив
Хто може бути майнером?	Будь-яка фізична або юридична особа, яка забезпечує працездатність системи блокчейн	Тільки суб'єкт підприємницької діяльності (ФОП або юридична особа)
Криптовалютна біржа – це	Організація, яка забезпечує взаємозв'язок між суб'єктами криптовалютних операцій, забезпечує обмін криптовалюти на електронні гроші, валютні цінності, цінні папери	Юридична особа, яка має статус фінансової установи та надає всі види фінансових послуг на ринку криптовалют
Вимоги до криптовалютної біржі	Визначаються в окремому нормативному акті	Юридична особа у формі господарського товариства, яке отримало відповідно до закону статус фінансової установи. Мінімальний розмір статутного капіталу повинен становити не менше п'яти мільйонів гривень у день видачі ліцензії на здійснення діяльності. Статутний капітал повинен бути сформований винятково грошовими коштами. Не менше 51% у статутному капіталі належить громадянам України
Регулятор – це	Національний банк	Державний орган, який здійснює державне регулювання і нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг
Хто здійснює криптобіржові операції	Обмін криптовалюти на електронні гроші, фінансові цінності, цінні папери здійснюється криптовалютною біржею. Переміщення криптовалюти може здійснюватися за допомогою онлайн-сервісів з обміну криптовалюти в мережі Інтернет. Суб'єкт криптовалютних операцій здійснює обмін криптовалюти за допомогою онлайн-сервісів з обміну криптовалюти на свій страх і ризик	Винятково через криптобіржі і пункти обміну криптовалюти. Криптообмінні операції з придбання криптовалюти за національну валюту можуть здійснювати винятково інвестори на ринку криптовалюти.
Відкриття рахунків у криптовалюті	Не врегульовано	Фізичним і юридичним особам, резидентам і нерезидентам. Забороняється відкриття анонімних рахунків. Умови відкриття рахунку містяться в договорі з криптобіржею
Ліцензування криптобірж	Ліцензію видає регулятор	Ліцензію видає регулятор

Джерело: розроблено автором на основі даних [14]

об'єктом яких стали купівля, продаж, проведення операцій та майнінгу з криптовалютою.

Проект містить зміну в трьох положеннях і посилається на Закон України «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні». Зокрема, пропонується:

1) звільнити від оподаткування прибуток підприємств, крім фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют, отриманий від операцій з купівлі-продажу криптовалют.

2) доходи від операцій з криптовалютами вважати доходом, який не включається до розрахунку загального місячного оподаткованого доходу;

3) операції з криптовалютами та видобуванням криптовалюти не вважати операцією, що є об'єктом оподаткування.

У пояснювальній записці до проекту Закону стверджується, що реалізація цього закону не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України і його прийняття створить передумови для надходження додаткових інвестиційних потоків до України та забезпечить вільне функціонування криптовалют та їх похідних. Голова Ради Національного банку України Богдан Данилишин наголосив, що створення необхідних правових норм стане першим кроком на шляху до створення прозорого ринку криптовалюти. В Україні такі зрушення будуть сприяти розвитку інноваційних технологій та цифрової економіки як галузі знань.

Висновки. Криптовалюта – явище відносно нове, але вже знайшло поширення у багатьох країнах світу. На міжнародній арені криптовалюта має прихильників та тих, хто ставиться

до неї нейтрально. Деякі вважають її розвитком технологічного процесу та «валютою майбутнього», інші негативно реагують на такі нововведення. Враховуючи витривалість цифрової (віртуальної) валюти і постійне зростання популярності на світовій фінансовій арені, деякі країни розглядають питання її контролю та регулювання, інші ж не визнають правовий статус криптовалюти.

В Україні сьогодні статус криптовалюти не визначено, проте упродовж 2017 року у Верховну Раду України було подано два законопроекти про легалізацію криптовалюти та законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України щодо проведення операцій з криптовалютами. Вони були відхилені та відправлені на доопрацювання.

Таким чином, у більшості розвинених країн криптовалюта в майбутньому отримає остаточне визнання, згідно з яким у найближчі кілька років буде створено податкове законодавство, можливо, пристосоване винятково до цифрових (віртуальних) валют. Це дасть змогу повністю легалізувати ринок криптовалют і вивести учасників криптовалютного ринку з тіні, а державі – отримати контроль над ним. Досвід розвинених країн може бути використаний іншими країнами, де криптовалюти та операції із криптовалютами не заборонені.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Правовое регулирование криптовалютного бизнеса. URL: <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf>.
2. Crackdown on money laundering and terrorism financing. Mode of access. URL: <https://www.ministerjustice.gov.au/Media/Pages/Crackdown-on-money-laundering-and-terrorism-financing-17-august-2017.aspx>. 17.08.2017
3. Australian Bill Addresses Cryptocurrency Regulation. URL: <https://www.ethnews.com/australian-bill-addresses-cryptocurrency-regulation> – 18. 08. 2017.
4. Why bitcoin and its digital cousins are under increasing scrutiny [Electronic resource] // theguardian.com 31. 07. 2017. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2017/jul/31/cryptocurrencies-more-investment-way-pay-bitcoin-regulation>
5. Austria gets its first bitcoin digital currency 'bank' // rt.com. 10.02.17. URL: <https://www.rt.com/business/376977-austria-first-bitcoin-bank/>
6. Creating tax parity for cryptocurrencies] // schweikert.house.gov. 07.09.2017. URL: <https://schweikert.house.gov/media-center/press-releases/creating-tax-parity-cryptocurrencies>.
7. Digital Currencies: Where To From Here? URL: <https://charteredaccountantsanz.comfile>
8. Removal of double taxation on cryptocurrencies means Australia is leading the way. URL: <https://www.canstar.com.au/wealthbricks-news/government-regulation-cryptocurrency-absolutely-needed-australia>. 03.11.2017.
9. VAT Finance Manual // Gov.uk. 8 April 2016. URL: <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/vat-finance-manual/vatfin2330>
10. Judgement of the court in case C-264/14 // European Court of Justice. 22. 10. 2015. URL: <http://curia.europa.eu/juris>
11. Bit Coins: Decrypting the Currency (Updated) // Lexology. 30.05.2016. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d5826e83-ff04-4c09-98a1-82eb291c6196>
12. В ЕС хотят обновит финансовые правила из-за нестабильности биткоина. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/finance/v-es-hotyat-obnovit-finansovye-pravila-iz-za-nestabilnosti-bitkoina-1100384.html>
13. В США ввели налоги на обмен биткоинов. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/finance/v-ssha-vveli-nalogi-na-obmen-bitkoinov-1101676.html>
14. Криптовалюты в Украине. Сравнение законопроектов. URL: <https://buhgalter911.com/news/news-1032886.html>